

TALOUSTIETEEN PÄÄSYKOE 2020
TURUN KAUPPAKORKEAKOULU

Monivalintatehtävät (20p. yht.)

1. (ch.1) Mitä bruttokansantuote eli lyhennettynä BKT (eng. gross domestic product, GDP) mittaa?
 - (a) Tietyissä maassa tietyinä aikana tuotettujen tavaroiden kokonaisarvoa.
 - (b) Työn tuottavuutta tietyissä maassa tietyinä aikana.
 - (c) Tietyissä maassa tietyinä aikana tuotettujen hyödykkeiden ja palveluiden kokonaisarvoa. (X)
 - (d) Tietyissä maassa tietyinä aikana olevaa pääoman arvoa.
2. (ch.1) Mikä seuraavista tekijöistä on ollut yksi keskeisimmistä BKT per capitaa (per henkilö) kasvun lähteistä eri maissa?
 - (a) Väestön määrän kasvu.
 - (b) Teknologinen kehitys. (X)
 - (c) Valtioiden harjoittama sääntely.
 - (d) Rahan määrän kasvu.
3. (ch.1) Oletetaan, että Teknolandia nimisessä valtiossa BKT per capita oli vuonna 2018 52 500 EUR, kun edellisenä vuonna se oli 50 000 EUR. Toisaalta taas Farmilandia nimisessä maassa BKT per capita oli 2018 42 500 EUR ja edellisenä vuotena se oli 40 000 EUR. Mikä seuraavista BKT per capitaa kasvua koskevista väittämistä on totta?
 - (a) BKT per capitaa kasvuaasteet olivat samat molemmissa maissa.
 - (b) BKT per capitaa kasvuaaste oli Farmilandiassa korkeampi. (X)
 - (c) BKT per capitaa kasvuaaste oli Teknolandiassa korkeampi.
 - (d) BKT per capita kasvoi Teknolandiassa 4%.
4. (ch.1) Oletetaan, että Teknolandia nimisessä maassa BKT kasvaa taasisesti keskimäärin 3%:n vuosivauhtia. Kuinka monta (täyttä) vuotta vaaditaan maan BKT:n 1.3-kertaistumiseen?
 - (a) 3 vuotta
 - (b) 9 vuotta (X)

- (c) 10 vuotta
 - (d) 15 vuotta
5. (ch.1) ”Luonnollinen koe” -asetelma tarjoaa mahdollisuuden tehdä kausaalisia päätelmiä tietyn tekijän (X) vaikutuksesta mielenkiinnonkohteena olevaan ilmiöön (Y). Mikä seuraavista luonnollista koetta koskevista väitteistä **on totta**?
- (a) Luonnollisessa kokeessa ”käsittely-” ja ”kontrolliryhmien” ei tarvitse olla vertailukelpoisia.
 - (b) Luonnollisen kokeen avulla voidaan pitää kiinnitettynä muut mielenkiinnonkohteeseen (Y) mahdolliset vaikuttavat tekijät. (X)
 - (c) Luonnollinen koe pitää suorittaa laboratorio-olosuhteissa.
 - (d) Laki- ja politiikkamuutokset muodostavat aina luonnollisen kokeen.
6. (ch.3) Mikä seuraavista Pareto-tehokkuutta koskevista väitteistä **on totta**?
- (a) Pareto-tehokas lopputulos on aina reilu.
 - (b) Pareto-tehokkaassa lopputuloksessa kaikki yksilöt ovat aina tyytyväisempiä, kuin jossakin toisessa vaihtoehdossa.
 - (c) Pareto-tehokkaassa lopputuloksessa ei koskaan heitetä resursseja hukkaan. (X)
 - (d) Pareto-tehokkaita lopputuloksia voi olla vain yksi.
7. (ch.3) Mikä seuraavista kysynnän hintajoustoon (price elasticity of demand) liittyvistä väitteistä **ei ole totta**?
- (a) Mikäli hyödykkeen kysyntä muuttuu sen hinnan muuttuessa on sen kysyntä joustavaa. (X)
 - (b) Mikäli hyödykkeen kysyntä on joustavaa, verotuksella voidaan todennäköisesti muuttaa kuluttajien käyttäytymistä.
 - (c) Verojen nostaminen hyödykkeille joiden kysyntä on joustamatonta lisää tyypillisesti valtion tuloja.
 - (d) Välttämättömien hyödykkeiden kysyntä on joustamatonta.
8. (ch.4) Oletetaan, että Aleksis harkitsee uuden auton ostoa. Uusi auto maksaa 20 000 euroa. Vanhan auton käyttöarvo on puolet uuden auton hinnasta. Aleksis saa vanhasta autostaan 5 000 euroa hyvitystä, kun hän vaihtaa sen uuteen. Mikä seuraavista väitteistä **on totta**?

- (a) Aleksin vaihtoehtoiskustannus hänen päättäessään vaihtaa vanha autonsa uuteen on 15 000 euroa.
 - (b) Aleksin vaihtoehtoiskustannus hänen päättäessään vaihtaa vanha autonsa uuteen on 20 000 euroa.
 - (c) Aleksin saama hyöty uudesta autosta pitää olla vähintään 20 000 euroa, jotta hän päättäisi vaihtaa vanhan autonsa uuteen.
 - (d) Aleksin saama hyöty uudesta autosta pitää olla vähintään 25 000 euroa, jotta hän päättäisi vaihtaa vanhan autonsa uuteen. (X)
9. (ch.5) Mikä seuraavista Gini-kerrointa ja tulojakaumaa koskevista väit-
tämistä **on totta**?
- (a) Gini-kertoimella voidaan kuvata kuinka paljon köyhiä maassa on.
 - (b) Gini-kertoimen ollessa 0.5 tarkoittaa se, että tulot jakautuvat maassa tasaisesti kaikkien kesken.
 - (c) Gini-kertoimen ollessa 0 tarkoittaa se, että kukaan ei saa yhtään tuloja maassa.
 - (d) Kahden erilaisen tulojakauman maan Gini-kerroin voi olla sama. (X)
10. (ch.5) Oletetaan, että Teknolandiassa 25% kansalaisista ei saa yhtään tuloja, puolet väestöstä saa 25% tuloista ja eniten ansaitseva neljännes saa loput tuloista. Mikä on tulojen Gini-kerroin Teknolandiassa?
VASTAUSVAIHTOEHDOISSA VIRHE!
- (a) 0.72
 - (b) 0.58
 - (c) 0.28
 - (d) 0.14
11. (Ch. 2) Yhteismaan ongelma (tragedy of commons) on biologi Garrett Hardinin vuonna 1968 tunnetuksi tekemä sosiaalinen dilemma. Mikä seuraavista vaihtoehdoista **ei kuvaa** ongelman syntymiselle otollisia olosuhteita?
- (a) Huonosti määritellyt omistusoikeudet.
 - (b) Negatiiviset ulkoisvaikutukset (externalities).
 - (c) Yksilöiden oman edun tavoittelu toimii yhteisön hyväksi (the invisible hand at work). (X)
 - (d) Vapaamatkustamisen (free riding) mahdollisuus.

12. (Ch. 2) Mikä seuraavista julkishyödykkeitä (public good) koskevista väittämistä **ei ole** totta?
- (a) Yhteistyö (cooperation) ei voi olla sosiaalisesti paras ratkaisu julkishyödykepeleissä. (X)
 - (b) Julkishyödykkeellä tarkoitetaan sellaista hyödykettä jonka kuluttaminen ei vähennä sen saatavuutta.
 - (c) Sosiaaliset preferenssit, kuten altruismi ja vastavuoroisuus (reciprocity), voivat joskus ratkaista julkishyödykkeiden tuottamiseen liittyvän vapaamatkustajan ongelman.
 - (d) Rankaisemisen mahdollisuus usein lisää yhteistyötä julkishyödykekekeissa.
13. (Ch. 2) Yksi taloustieteen keskeisimpiä tasapainokäsitteitä on matemaatikko John Nashin (1928-2015) mukaan nimetty Nash tasapaino. Mikä seuraavista Nash tasapainoa koskevista väittämistä **on totta**?
- (a) Nash tasapainon muodostavat strategiat ovat aina dominoivia strategioita.
 - (b) Pelissä voi olla korkeintaan yksi Nash tasapaino.
 - (c) Nash tasapainon muodostavat strategiat ovat paras vastaus (best reply) kaikkiin toisten pelaajien mahdollisiin strategioihin.
 - (d) Jos kaikilla pelaajilla on dominoiva strategia muodostavat nämä yhden pelin Nash tasapainon. (X)
14. (Ch. 2) Hiilidioksidipäästöjen maailmanlaajuinen vähentäminen on aikamme suurin yhteiskunnallinen ongelma joka hieman yksinkertaistettuna kahden maan tapauksessa (esim. USA ja Kiina) voidaan mallintaa ns. haukka-kyyhky -pelin (the hawk-dove game) avulla. Mikä seuraavista ominaisuuksista **ei kuvaa** tällaisia pelejä?
- (a) Kummallakaan maalla ei ole dominoivaa strategiaa.
 - (b) Maiden hyöty (payoff) riippuu kummankin valitsemasta strategiasta.
 - (c) Pelissä on kaksi Nash tasapainoa, mutta pelaajat preferoivat eri tasapainoja.
 - (d) Pelissä on kaksi Nash tasapainoa ja kummatkin maat preferoivat samaa tasapainoa. (X)
15. (Ch. 3) Yksi kokeellisen taloustieteen eniten tutkittu koeasetelma on ns. Ultimatum -peli. Seuraavat neljä väittämää koskevat Ultimatum -pelejä ja mitä niistä on oplittu. Mikä väittämistä **ei ole totta**?

- (a) Ultimatum -pelit osoittavat että useimmat ihmiset ajattelevat ai-noastaan omaa etuaan. (X)
 - (b) Se kuinka suuren tarjouksen Ultimatum -pelin ehdottaja tekee on kulttuurisidonnaista ja vaihtelee maittain.
 - (c) Ultimatum -pelit osoittavat että oikeudenmukaisuuden tunne mo-tivoi ihmisten päätöksiä.
 - (d) Ultimatum -pelissä ehdottaja tekee ota-tai-jätä tarjouksen. Tä-män takia ehdottaja saa pelissä usein enemmän.
16. (Ch. 3) Taloudelliset yllykkeet (incentives), kuten verot, sakot, ja eri-laiset maksut, eivät aina toimi niin kuin poliittiset päättäjät olivat toi-voneet. Tällöin kyse on usein siitä etteivät päättäjät ole omaksuneet taloustieteen oppeja. Mikä seuraavista tilanteista on sellainen jossa taloudelliset yllykkeet varmasti toimivat?
- (a) Yhteismaan ongelma (tragedy of commons) voidaan joskus rat-kaista verolla joka saa toimijat huomioimaan toisille aiheuttaman-sa kustannukset. (X)
 - (b) Jos vanhemmille jotka hakevat lapsensa päiväkodista myöhässä asetetaan sakko, vähenevät myöhästymiset huomattavasti.
 - (c) Valtion tulot kasvavat jos yritysten voittoihin kohdistuvaa vero-tusta kiristetään.
 - (d) Asettamalla veron sokerijuomille (ns. syntivero) valtio pystyy vai-kuttamaan sokerin kulutukseen ja tätä kautta epäsuorasti liikali-havuuteen.
17. (Ch. 4) Ekonomistit tutkivat taloudellisia ilmiöitä muodostamalla niis-tä malleja. Mitä seuraavista vaihtoehdoista voidaan pitää hyvän ta-loustieteellisen mallin ominaisuutena?
- (a) Mallin ei tarvitse olla yhteensopiva havaintojen kanssa kunhan se on selkeä ja yksinkertainen.
 - (b) Mallin tulee olla tarkastelun kohteena olevan ilmiön mahdollisim-man tarkka kuvaus.
 - (c) Mallin tulee sisältää tarkastelun kohteena olevan ilmiön keskeiset piirteet niin että se on vielä riittävän selkeä ja yksinkertainen. (X)
 - (d) Mallissa kaiken tulee olla ilmaistu matemaattisten kaavojen avul-la.
18. (Ch. 4) Oletetaan että kulutushyödykkeitä on vain kaksi. Mikä seuraa-vista indifferenssikäyriä koskevista väitteistä **ei pidä paikkaansa**?

- (a) Indifferenssikäyrät ovat aina laskevia.
 - (b) Korkeammalla sijaitsevat indifferenssikäyrät vastaavat suurempaa hyötytasoa.
 - (c) Kaksi eri indifferenssikäyrää voivat leikata toisensa. (X)
 - (d) Kun indifferenssikäyrää pitkin siirrytään oikealle siitä tulee litteämpi.
19. (Ch. 4) Aleksin arvostaa sekä vapaa-aikaa (V) että hyviä koenumeroita (N). Aleksin mahdollisuuksien raja (feasible frontier) näiden ristiriitaisten päämäärien välillä voidaan kuvata yhtälönä $V + N = 10$. Lisäksi tiedetään että hänen indifferenssikäyränsä ovat muotoa $2V + N = C$, missä vakio C kuvaa hänen saavuttamaansa hyötytasoa. Mikä seuraavista väitteistä **on totta**?
- (a) Aleksin vain nauttii vapaa-aikaa eikä lue kokeeseen ollenkaan. (X)
 - (b) Aleksin tekemä valinta on $(V, N) = (5, 5)$.
 - (c) Aleksin tekemä valinta on $(V, N) = (4, 6)$.
 - (d) Aleksin ei pidä yhtään vapaa-aikaa vaan lukee koko ajan kokeeseen.
20. (Ch. 5) Yksi keskeinen kysymys taloustieteessä on miten taloudellisesta toiminnasta syntyvä ylijäämä (surplus) jaetaan. Tämä vaikuttaa esimerkiksi siihen kuinka suuria tuloeroja yhteiskunnassa on. Ylijäämän jakamisessa keskeinen käsite on neuvotteluvoima (bargaining power). Mikä seuraavista neuvotteluvoimaa koskevista väittämistä **ei ole totta**?
- (a) Kun potentiaalisten työntekijöiden määrä kasvaa, yritysten neuvotteluvoima palkkojen suhteen kasvaa.
 - (b) Kun yritysten määrä kasvaa, työntekijöiden neuvotteluvoima palkkojen suhteen pienenee. (X)
 - (c) Yhteiskunnan instituutioilla on suuri vaikutus siihen miten neuvotteluvoima on jalautunut toimijoiden kesken.
 - (d) Ultimatum -pelissä myös hyväksyjällä on neuvotteluvoimaa.

Esseetehtävä (4p.)

Tulojen mittaaminen eri maiden välillä.